

Místní akční skupiny, či obce? Přetahovaná o miliardy začíná

Pouze 24 hodin před tím, než Ministerstvo pro místní rozvoj 18. 4. oznámilo, že Evropské komisi odeslalo návrh Dohody o partnerství, Svaz měst a obcí ČR sdělil, že bude požadovat, aby 80 % evropských peněz určených v rámci komunitně vedeného místního rozvoje dostaly k dispozici obce. Negativní reakce na jeho požadavek na sebe nenechaly dlouho čekat.

Pro komunitně vedený místní rozvoj (CLLD, Community – Led Local Development) totiž Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) počítá z kohezní politiky s 20 mld. Kč (viz box *Budoucnost místních akčních skupin...*). Kdyby totiž 80 % z této částky šlo ryze ve prospěch obecních projektů, resp. projektů sídel do 25 tisíc obyvatel, šlo by o úctyhodnou sumu 16 mld. Kč.

O ně by však přišly místní akční skupiny (MAS) v projektech uskutečňovaných už osvědčenou metodou LEADER – v novém programovacím období EU 2014+ prostřednictvím CLLD (k pojmutům kohezní politiky EU viz i str. 17 v tomto vydání MO).

POUZE OBCE ODPOVÍDAJÍ ZE ZÁKONA ZA ROZVOJ ÚZEMÍ

Svaz měst a obcí (SMO) argumentuje tím, že obce jsou přece ze zákona odpovědné za rozvoj území, zejména co se týče základních veřejných služeb a infrastruktury. Předsedy SMO **Ing. Dana Jiráňka**, primátora Kladna, jsme se zeptali, o projektech kterého druhu by v rámci CLLD měly rozhodovat obce a o kterých naopak MAS. »Svaz si je vědom, že integrované nástroje, mj. i CLLD, nemohou ze své podstaty řešit všechna témata,« uvedl. »Nicméně vodítkem pro vol-

bu témat pro obce je vládou schválená Dohoda o partnerství, vymezující hlavní úkoly MAS/CLLD v období 2014+. Namátkou lze jmenovat zvýšení funkční vybavenosti venkova, vytváření podmínek pro spolupráci při zlepšování kvality a dostupnosti sítí služeb (sociálních, zdravotních a návazných). Podobně je tomu s vytvářením podmínek pro spolupráci mezi základními a středními školami ve venkovském prostoru.«

Podle **Dana Jiráňka** by však nebylo úplně šťastné, kdyby se plošně stanovovala kritéria, o kterých projektech a v jakém finančním rozsahu by v rámci CLLD měly obce rozhodovat. »Je logické, že každá MAS se potýká s jinými problémy a má i odlišné potřeby. Výhodiskem pro jednotlivé MAS bude zpracovaná Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD), z níž v případě získání osvědčení standardů MAS bude možné vycházet,« dodal.

Pokud jde o způsob, jak by pro obce mělo být vyčleněno 80 % z peněz v rámci CLLD, **Dan Jiráňek** konstatoval: »Chápeme, že tato otázka je zásadní. Přesto je to předmětem další diskuse a nalezení kompromisu mezi jednotlivými územními partnery. Může to být řešeno např. alokací pro určité typy projektů.« Za určitou pojistku proti riziku

plýtvání či zpronevěry evropských peněz a v té souvislosti i vůči korupci předseda SMO považuje nejen jasná jednoduchá pravidla s transparentními podmínkami, které se nebudou během nového programovacího období měnit. Ale také odpovědnou přípravu programů, aby nedocházelo k alokacím na zdánlivě blahodárné projekty, které se ukáží jako nesmyslné a nevytvářejí žádnou přidanou hodnotu. »Tudíž by měly být prioritou spíše alokace do tzv. tvrdých projektů, za nimiž je něco konkrétního vidět,« zdůraznil **Dan Jiráňek**.

SPOR SE VEDE I O DRUH PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ

Ministryně pro místní rozvoj **Mgr. Věra Jourová** v odpovědi na interpelaci poslankyně **Ing. Věry Kovářové** (viz box *Budoucnost místních akčních skupin...*) mj. připomněla, že v programovém období 2007–2013 každá MAS čerpala v průměru 35 až 55 mil. Kč. Nyní by to mohlo být 130 až 150 mil. Kč.

Samozřejmě to neznamená, jak pro Moderní obec zdůraznil předseda Národní sítě Místních akčních skupin ČR (NS MAS) **Ing. František Winter**, místostarosta Hanušovic na Šumpersku, že kterákoliv MAS na svůj účet obdrží sto milionů korun a více. »Jde totiž o peníze pro integrovaný nástroj Komunitně vedený místní rozvoj, přičemž budou připraveny pro projekty, jež budou mít přidanou hodnotu ve strategii, na niž musí navazovat, a také v integraci více aktivit,« vysvětlil předseda NS MAS.

Nicméně částky této výše mohou v řadě malých venkovských obcí budit naděje, že se snáze dostanou i k podpoře svých vlastních »tvrdých« projektů. **František Winter** namítl: »Co se týká možnosti podporovat infrastrukturu, tato oblast je nejvíce omezena Evropskou komisí, která nechce dotačně podporovat aktivity, jež si má hradit každý stát ze svého rozpočtu. V této množině jsou opravy místních komunikací, vodovodů apod. Není tedy v silách nikoho na venkově (ani obcí) takové projekty podporovat, nebude-li tato možnost vyjednána s Evropskou komisí. Což nepředpokládáme.«

Podle předsedy NS MAS byly pro CLLD vymezeny specifické cíle v operačních programech. Např. v Integrovaném regionálním operačním programu (IROP) se bude moci CLLD využít v cílech, jako mj. Rozvoj integrovaných dopravních systémů a udržitelných forem dopravy, Rozvoj dostupné, kvalitní a udržitelné sítě služeb k sociálnímu začlenění osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením, Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání či Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotnických služeb a péče o zdraví.

»Pro CLLD bude umožněna, na rozdíl od individuálních projektů, i jejich kom-

FOTO: ARCHIV

Dan Jiráňek: Chápeme, že způsob přerozdělování peněz z EU určených pro MAS je zásadní. Nicméně je to otázkou další diskuse a nalezení kompromisu mezi jednotlivými partnery v území. Může se řešit např. alokací pro určité typy projektů.

FOTO: ARCHIV

František Winter: V minulém programovém období EU (resp. do 19. kola Programu rozvoje venkova) byly v rámci strategických plánů LEADER ze 48 % úspěšnými žadateli obce a města, přičemž získaly celkem 53 % finančních prostředků.

binace, či chcete-li integrace. Na tyto speciální projekty bude v IROP vyčleněno zhruba 10 mld. Kč, tedy asi 8 %. Ze zbylých peněz, odečteme-li projekty státu a jím zřizovaných organizací, půjde nejméně 60 % na obce a města všech velikostí. Požadavku Svazu měst a obcí, aby 80 % peněz pro MAS bylo určeno pro projekty obcí, proto vůbec nerozumíme. I v rámci strategií MAS budou samozřejmě podpořena opatření určená pro obce ve spolupráci s podnikateli a neziskovými organizacemi. Ale o tom, na jaké projekty v jakém území se tak dostane, rozhodne území samo v rámci své strategie. Ne vedení SMO,« podtrhl František Winter.

Požadavek Svazu měst a obcí odmítl také **Ing. Radim Sršeň, Ph.D.**, 1. místopředseda Sdružení místních samospráv ČR (SMS), starosta obce Dolní Studénky na Šumpersku, »Nařízení EU jednoznačně vyžadují, aby do veřejného sektoru šlo v rámci využití nástroje MAS méně než 50 %. Zbytek by měl plynout na projekty neziskových organizací a podnikatelských subjektů. **Radim Sršeň** má za to, že také v období 2014+ v rámci místních akčních skupin a s využitím nástroje CLLD coby mechanismu pro rozdělování dotací EU pro venkov půjde i nadále zejména o projekty v průměrné výši 0,5–1 mil. Kč, nanejvýš 2 mil. Kč. »Jisté to nebudou projekty jen obcí, ale i neziskových organizací a podnikatelů, které by vzhledem ke své výši měly být administro-

Radan Večerka: Princip CLLD přece zajišťuje, že peníze rozdělované prostřednictvím MAS skončí na území obcí do 25 tisíc obyvatel. MAS pouze musí zaručit, aby tam tyto peníze šly na projekty s nejvyšší přidanou hodnotou.

Radim Sršeň: Přerozdělení evropských peněz mezi SMS, SMO a MAS neumožňuje legislativa EU ani hypoteticky. Za »porcování medvěda, který ještě běhá v lese« jsme byli Evropskou komisí kritizováni už dříve a ta si na nás dává velký pozor.

vány ještě jednodušeji, než je tomu teď,« uvedl 1. místopředseda SMS. »Druhou dimenzí jsou MAS jako žadatelé o dotace a jejich příjemci. Tady si dokážu představit i větší projekty – ostatně každá místní akční skupina je nositelem partnerství a platformou spolupráce v regionu podle moderních principů kohezní politiky EU a měla by mít možnost uskutečňovat své rozvojové

aktivy prostřednictvím většiny operačních programů. V neposlední řadě budou MAS rovněž jedním z klíčových partnerů v rámci územní dimenze jako takové. Ať už jde o definování a projednávání strategie regionálního intervenčního rámce, nebo o samotné fungování tzv. stálých konferencí na regionální i celostátní úrovni,« dodal **Radim Sršeň**.

Budoucnost místních akčních skupin předmětem interpelace v Poslanecké sněmovně

Na jednání dolní parlamentní komory 20. března zazněla i interpelace členky Předsednictva SMS ČR **Ing. Věry Kovářové** směřovaná k ministryni pro místní rozvoj **Mgr. et Mgr. Věře Jourové**.

Interpelace poslankyně Věry Kovářové:

Vážená paní ministryně, obrácím se na vás s dotazem na způsob rozdělení prostředků přidělených České republice pro programovací období 2014–2020. Konkrétně jde o to, že v letos únoru bylo zveřejněno memorandum organizací hájících zájmy venkovského prostoru, »Územní dimenze pro rozvoj venkova 2014+«. Jsou pod ním podepsány Svaz měst a obcí, Sdružení místních samospráv a Spolek pro obnovu venkova. Na počátku března pak k memorandum přistoupila Asociace krajů ČR.

V materiálu je vysloven požadavek, aby z prostředků kohezní politiky EU bylo v rámci územní dimenze alokováno pro mechanismus LEADER/CLLD na realizaci projektů a implementováno prostřednictvím všech certifikovaných místních akčních skupin 35 mld. Kč. Tento požadavek je podle mého názoru rozumně odůvodněn. Řada argumentů mimochodem zazněla na semináři, který proběhl letos v lednu v Poslanecké sněmovně.

Vážená paní ministryně, ráda bych se vás zeptala, zda vláda vyslyší volání organizací reprezentujících český a moravský venkov a akceptuje rozdělení 35 mld. korun prostřednictvím místních akčních skupin, a pokud nikoliv, jaké důvody jí k tomu vedou. Děkuji za odpověď

Odpověď ministryně pro místní rozvoj Věry Jourové:

Vážené dámy, vážení pánové, dobrý den. Jsem dotazována na způsob rozdělení budoucích evropských fondů, tedy fondů pro léta 2014–2020, a konkrétně na rozdělení peněz mezi místní akční skupiny. Chtěla bych předestát, že tzv. MASy považují za dobrý nástroj, za nástroj, který se osvědčil, a lidé, kteří v nich pracují v tom starém období celkem bez problémů a s úspěchem rozdělovali poměrně velké peníze, čímž přispěli ke komunitnímu rozvoji a vůbec spolkovému životu a rozvoji infrastruktury ve venkovském prostoru. Takže MASy jsou pro nás osvědčeným nástrojem, tak jako řekneme nějaká personální kapacita velmi silným partnerem při jednání právě o rozdělení budoucích peněz.

Obdržela jsem memorandum od zmíněných organizací a spolků a sama jsem už jednala s řadou z nich. Vlastně už od prosince jsem navštěvována a slyším požadavky na konkrétní částku. V prosinci to bylo 50 miliard, požadavek nyní v memorandu je 35 miliard. Každému, s kým jedná, argumentuji, že jedna věc je přidělení tzv. alokace a druhá věc pak ta, kterou nemůžeme úplně nechat stranou. Totiž to, co se za tyto peníze má vytvářet, to znamená měřitelné ukazatele, které mají vzniknout působením těch prostředků. Myslím si, že tato jednání jsou velmi korektní a že partneři jak z MASek, tak ze Svazu měst a obcí atd. vidí snahu se dohodnout na nějakém rozumném modelu. Je samozřejmé, že rozvoj venkova je podstatný aspekt místního rozvoje nebo regionálního rozvoje. Proto počítáme s tím, že na venkov půjdou nejen peníze prostřednictvím MASek, protože toto je vlastně nástroj vytvořený pro financování určitých typů projektů, ale i z dalších možností prostřednictvím individuálních projektů.

Chtěla bych říci, že momentálně čísla jsou takováto. Z celkové sumy, která je přes 500 mld. Kč, jednáme o tom, že by pro územní dimenzi bylo vyčleněno minimálně 200 miliard s tím, že pro MASy uvažujeme a jdeme do jednání, která teď budou finalizována, s návrhem na minimální částku 20 miliard z kohezní politiky a 7 miliard ze zemědělské politiky. To je tedy celkem 27 miliard, které by měly protéci přes těch konkrétně 178 tzv. MASek, o nichž je tady řeč. Takže kdybych to porovnávala s minulým obdobím, tak pokud bychom uvažovali o čísle 27 miliard, je to celkem 130 až 150 mil. Kč na jednu MASku, zatímco v minulém období to bylo 35 až 55 mil. Kč.

Myslím, že to je velký nárůst prostředků a že MASy mají naši důvěru, že budou schopny administrovat a dobře investovat vymezené peníze. Závěrem bych chtěla připomenout, že číslo 20 miliard z kohezní politiky skutečně chceme po dohodě s partnery uvést v dohodě o partnerství pro jednání s Bruslem jako číslo minimální. To znamená, chceme to zastropovat dole. Je to minimální částka, kterou budou moci MASy čerpat, která bude garantována. A já se netajím tím, že budu chtít neustále, průběžně, pokud u té agendy budu, vyhodnocovat, jakým způsobem se čerpá, a někdy v roce 2017 budeme přehodnocovat jednotlivé programy a jednotlivé nástroje. A budou-li MASy úspěšně čerpat a mít poptávku po dalších penězích, je možné, že se tato částka bude navyšovat. Momentálně nemohu garantovat 35 miliard. Děkuji.

ZDROJ: SMS ČR

» S požadavkem SMO zásadně nesouhlasí ani 2. místopředseda Spolku pro obnovu venkova ČR (SPOV) **JUDr. Radan Večerka**. »Už samotný princip CLLD zajišťuje, že finance rozdělované MAS skončí na území obcí do 25 tisíc obyvatel. Rozhodování MAS musí zaručit, aby se peníze čerpané v rámci CLLD dostaly na projekty s nejvyšší přidanou hodnotou pro realizaci přijatých rozvojových strategií konkrétního území,« řekl. »Ze strany SMO jde o nebezpečný pokus zajistit si pravomoci nad rozhodováním o konkrétní alokaci financí bez znalosti konkrétních projektů předem. Ta snaha je nebezpečná hlavně tím, že peníze pak mohou skončit ve velkých „betonových projektech“, které venkovu nic nepřinesou, nebo dokonce pro jejich složitost ani na venkově neskončí,« uvedl **Radan Večerka**.

ŽÁDNÝ KOMPROMIS SE NERÝSUJE?

Ministryně pro místní rozvoj **Věra Jourová** v odpovědi na interpelaci poslankyně **Věry Kovářové** připustila, že 20 mld. Kč pro CLLD považuje za výchozí částku, kterou budou moci MAS čerpat. Ministryně se netají tím, že bude chtít průběžně vyhodnocovat, jak se čerpá, přičemž patrně v roce 2017 i ČR přehodnotí jednotlivé programy a jednotlivé nástroje. Budou-li mít MAS poptávku po dalších penězích, je podle **Věry Jourové** možné, že se tato částka navýší.

Nerýsuje se právě v jejích slovech možnost kompromisu? Kdyby se totiž celko-

vá částka ve prospěch CLLD po roce 2017 výrazně zvýšila, neotevřel by se tím i větší prostor pro vyjednávání? Třeba o tom, že by si z navýšené celkové sumy mohly projekty ryze veřejného sektoru místo 80% podílu nárokovat např. »jen« 60% a přirození partneři, s nimiž obce v rámci MAS v území spolupracují, by nikterak netratili?

»Za současných okolností na to nelze jednoznačně odpovědět,« konstatoval předseda SMO **Dan Jiránek**. »Navýšením celkové částky na MAS a snížením relativního podílu, např. na úroveň 60%, by si malé obce a města do 25 tisíc obyvatel nepolepšily, neboť částka pro ně by zůstala prakticky stejná. Zároveň je nutné uvažovat o tom, z jakého balíku by se dodatečně finanční prostředky braly. Logickým rizikem je, že by se tato částka vyjmula z předjednaných prostředků na jiné integrované nástroje (ITI, IPRÚ) nebo na individuální projekty. To by potenciálně znamenalo další zásah do finančních možností měst a obcí. Z pohledu SMO, který hájí potřeby všech velikostních kategorií obcí, by takový „kompromis“ nesledoval zájmy Svazu a pro obce a města by znamenal tzv. dvojitý bič.«

»Nejde o to, kdo dostane peníze na projekty. Jde o zapojení komunity do rozvoje regionu, o společnou přípravu strategie ve vzájemné spolupráci mezi veřejnou správou, podnikateli a občanskou společností,« oponoval předseda NS MAS **František Winter**. »Bude-li region potřebovat

projekty zaměřené na veřejné služby realizované obcemi, jistě si je do své strategie zapracuje. Bude-li usilovat o nová pracovní místa, nové podnikatelské služby nebo o další aktivity neziskových organizací, určitě v jeho strategii získají převahu právě tyto typy projektů. Ale nikdo „shora“ to ne smí ovlivňovat. Vždyť i tak budou možnost kam směřovat finance, hodně omezené, dodal **František Winter**.

Radim Sršň za SMS uzavřel: »Pokud si týká celkové alokace, věřím, že se nám podaří řídicí orgány přesvědčit o nutnosti navýšení alokace pro metodu LEADER/CLLD. Jsem přesvědčen o tom, že zvítězí zdravý rozum a společná snaha nás všech, aby evropské peníze byly v novém období smyslně plně využity jako dobře poskládané puzzle. A nikoliv rozkrájeny jako uherský salám bez vzájemného propojení programů, akcí a intervencí. Prostředky EU jsou doplňkovým zdrojem a měly by se prioritně využívat na projekty, které těží ze synergického efektu. Určitě by partnery ve venkovském prostoru neměly rozdělovat. I proto EU klade tak silný důraz na vazbu město-venkov a partnerství jako jeden ze základních principů dotační politiky. Osobně jsem pro určitou „výkonnostní prémii“ v roce 2017. Ta by měla být např. ve výši 20% a odrážela smysluplnost fungování jednotlivých operačních programů i nástrojů.«

IVAN RYŠAVÝ

Hovoříme s náměstkyní ministryně pro místní rozvoj pro evropské programy Ing. Klárou Dostálovou

■ Lze z odpovědi ministryně Jourové na interpelaci poslankyně Kovářové vyčíst, že MMR by uvítalo, kdyby se reprezentace místních akčních skupin dohodla se Svazem měst a obcí, má-li být z peněz na komunitně vedený místní rozvoj skutečně vyčleněna nějaká konkrétní suma čistě na financování projektů obcí?

Na úvod musím poznamenat, že paní ministryně se v odpovědi na výše uvedenou interpelaci o žádné dohodě mezi Národní sítí MAS a Svazem měst a obcí ČR nezmiňuje. Zároveň je však pravdou, že MMR výrazně vnímá rozvojové potřeby obcí. Nicméně je třeba zdůraznit, že finanční prostředky vyčleněné na komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) podléhají evropským nařízením, která jasně definují procesy, jež s implementací a čerpáním těchto prostředků souvisejí. Evropská komise navíc nepodporuje určování předběžných alokací na jakékoli administrativní územní celky ani odůvodňování potřeb evropského financování kompetencemi jednotlivých územních celků. Proto není možné dopředu definovat jakékoli poměry mezi budoucími typy příjemců.

Je však zřejmé, že obce budou určitě s velkým množstvím svých projektů úspěšné, a to jak v rámci CLLD, tak individuálních projektů, které budou předkládat do standardních výzev relevantních operačních programů. Obce jsou totiž významným příjemcem ve velké části prioritních os a specifických cílů jednotlivých operačních programů.

Je třeba rovněž zmínit, že na úrovni MAS vznikají strategie, z nichž – a rovněž z kvality konkrétních předkládaných projektových záměrů – se bude v konečném důsledku odvíjet konkrétní podíl pro jednotlivé typy příjemců, včetně obcí.

■ Paní ministryně připouští, že částka 20 mld. Kč, resp. 27 mld. Kč by měla být částkou minimální a že v roce 2017, kdy budeme vědět více o úspěšnosti a smysluplnosti čerpání těchto peněz, bude možné tuto sumu případně ještě dodatečně navýšit. Nenabízí se právě v tom určité kompromisní řešení, jak požadavku Svazu měst a obcí třeba i jen částečně vyhovět, např. alokací pro určité typy projektů, a zároveň neubrat místním akčním skupinám?

Paní ministryně zmínila rok 2017, kdy nejen v České republice, ale ve všech členských státech EU čerpajících prostředky strukturálních a investičních fondů EU se budou hodnotit výsledky dosavadního čerpání. Pouze při splnění stanovených milníků budou členským státům uvolněny další prostředky v plné výši v rámci daného období. Proto tedy může v roce 2017 nastat situace, že pokud se čerpání prostředků určených na komunitně vedený místní rozvoj prostřednictvím MAS osvědčí, může se objem finančních prostředků na CLLD navýšit.

■ Vrátili-li se k případné alokaci pro určité typy projektů, tedy projektů obcí – to by byl ten mechanismus, podle něhož by bylo možné případně uvažovat o nějaké částce vyčleněné v rámci CLLD a v souladu s požadavkem Svazu měst a obcí pro projekty obcí do 25 tisíc obyvatel?

Jak jsem uvedla, nelze předem vydělovat podíl pro obce z částky na Komunitně vedený místní rozvoj. Obce by měly navržený systém, tzn. prostřednictvím MAS, vnímat spíše jako výhodu. MAS na základě

kvality svých strategií, do jejichž přípravy jsou zapojeny i obce, získají alokaci, což by mělo pro obce zapojené do MAS znamenat jistější cestu k získání podpory svých projektů. Další velké možnosti pro získání finančních prostředků na své rozvojové záměry se obcím samozřejmě naskýtají v rámci individuálních projektů předkládaných přímo do operačních programů. V tomto případě se však samozřejmě soutěže v rámci jednotlivých výzev bude většinou účastnit větší počet žadatelů. Následná implementace všech konkrétních projektů pak probíhá v rámci pravidel daného operačního programu.

■ Jestliže podle paní ministryně v minulém programovém období měla každá místní akční skupina k dispozici v průměru zhruba 35 až 55 mil. Kč a nyní by to mohlo být 130 až 150 mil. Kč, nemožno takto vysoké sumy v sobě skrývat i značně vyšší rizika rozplynutí v nesmyslných projektech, korupce, zpronevěr apod.?

Samozřejmě, že v případě evropských dotací existuje riziko zbytečných či předražených projektů či korupce. S těmito problémy se však lze setkat v rámci celého spektra příjemců. MMR se snaží systém čerpání evropských dotací zjednodušit a zároveň zefektivnit a dále nastavit účinné mechanismy kontroly. Je třeba si rovněž uvědomit, že konkrétně MAS jsou kromě standardních procesů povinně definovaných příslušnými nařízeními.

